

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АГРОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус дисципліни “Міжнародний агробізнес”

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції</i>	Освітній ступінь – магістр Галузь знань: 20 “Аграрні науки та продовольство” Спеціальність: 201 “Агрономія” Освітньо-професійна програма: “Агрономія” Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки – 1, семестр – 2-й Компонент освітньої програми: обов’язкова Цикл підготовки: професійна підготовка Мова викладання: українська
--	---

2. Інформація про викладача

Викладач	к.е.н., доцент Ковалчук Олександр Дмитрович
Профайл викладача	http://znau.edu.ua/fakulteti/ekonomiki-ta-menedzhmentu/about-zed/sklad-zed/m-kovalchuk-oleksandr-dmitrovich
Контактина інформація	+38067-590-6551, o.d.kovalchuk@gmail.com
Консультації	Очна, онлайн в Zoom, Viber вівторок, четвер, 15:00 – 17:00

3. Анотація до дисципліни

Дисципліна “Міжнародний агробізнес” є обов’язковою освітньою компонентою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми “Агрономія”. Основними завданнями, що мають бути вирішенні в процесі викладання дисципліни, є ознайомлення студентів з відповідними поняттями, категоріями, системами міжнародного агробізнесу та механізмами їх реалізації; розуміння сутності глобалізації економіки і управління міжнародним агробізнесом; володіння особливостями середовища міжнародного агробізнесу; вміння аналізувати міжнародне середовище агробізнесу на сучасному етапі розвитку світової економіки та розробляти стратегії для підприємств України – учасників міжнародного бізнесу.

Предметом вивчення дисципліни є сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між аграрними підприємствами України – суб’єктами ЗЕД та іноземними фірмами як на території України, так і за її межами.

4. Мета та цілі дисципліни

Метою освітньої компоненти “Міжнародний агробізнес” є формування у студентів сучасного управлінського мислення, системи теоретичних знань і практичних навичок щодо прийняття та виконання рішень у сфері міжнародного агробізнесу. В процесі вивчення дисципліни необхідно з'ясувати зміст і роль міжнародного менеджменту в міжнародному агробізнесі, особливості діяльності менеджера в міжнародних агрокорпораціях, що дасть змогу забезпечити високу кваліфікацію майбутніх фахівців у їх багатогранній діяльності, використовувати досягнення сучасних надбань міжнародного агробізнесу, сприяти прийняттю оптимальних рішень при розгляді наукових і виробничо-господарських завдань.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: основи агробізнесу в міжнародному економічному середовищі; основні принципи організації маркетингової діяльності в агробізнесі; організаційну структуру агробізнесу; сучасні аспекти світової продовольчої системи; тенденції формування світового продовольчого ринку, передумови та перспективи України на ньому; регіональну структуру міжнародного агробізнесу;

вміти: аналізувати сучасний стан світової продовольчої системи в глобальному економічному середовищі; обґрунтовувати методи збільшення продовольчих ресурсів; обґрунтовувати та формувати маркетингову стратегію підприємства та здійснювати її реалізацію на зовнішніх ринках; розробляти стратегію діяльності українського підприємства - учасника міжнародного бізнесу; оцінювати можливості здійснення міжнародних операцій з точки зору їх змісту, правового регулювання, економічної доцільності та комерційної ефективності.

Компетентності, на формування яких націлена дисципліна:

ЗК 05. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

СК 02. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

СК. 10. Здатність проектувати та реалізовувати екологічно-безпечні, економічно-ефективні та енергоефективні технології виробництва в аграрному виробництві.

5. Організація навчання

5.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	14	2
Практичні	28	4
Самостійна робота	78	114
Всього	120	120

5.2. Формат дисципліни

- очний;
- змішаний (посєдання традиційних форм навчання з елементами електронного навчання через систему Moodle);
- дистанційний.

5.3. Тематичний план начальної дисципліни

№ з/п	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
ЗМ. 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО АГРОБІЗНЕСУ			
1.	1. ПРЕДМЕТ І ЗАДАЧІ КУРСУ «МІЖНАРОДНИЙ АГРОБІЗНЕС» 1.1. Економічні категорії «Агробізнес» та «Міжнародний агробізнес». 1.2. «Зелена революція», розвиток агропромислової інтеграції та формування агропромислового комплексу. 1.3. Передумови формування міжнародної системи агробізнесу. 1.4. Система економічних відносин у міжнародному агробізнесі.	8	8
2.	2. ПРОДОВОЛЬЧИЙ МАРКЕТИНГ 2.1. Система продовольчого маркетингу. 2.2. Особливості попиту на продовольчі товари. 2.3. Функції маркетингу. 2.4. Аграрний бізнес у системі продовольчого маркетингу.	8	8
3.	3. ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГУ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ БІЗНЕС ПЛАНІВ ДЛЯ АГРАРНИХ КОМПАНІЙ 3.1. Основні принципи організації маркетингової діяльності в аграрних компаніях. 3.2. Розробка цінової стратегії. 3.3. Планування товарного асортименту та організація процесу руху товарів. 3.4. Особливості розробки бізнес-планів для аграрних компаній.	8	8
4.	4. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА АГРОБІЗНЕСУ 4.1. Основні організаційні форми аграрного виробництва. 4.2. Інфраструктура агробізнесу. 4.3. Організація виробництва у фермерських господарствах. 4.4. Форми і методи державного регулювання агробізнесу.	8	8
5.	5. ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО БІЗНЕСУ 5.1. Призначення та склад інфраструктури аграрного бізнесу. 5.2. Функції агросервісу. 5.3. Інформатизоване обслуговування. 5.4. Соціальна інфраструктура в сільській місцевості.	8	8
6.	6. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В МІЖНАРОДНОМУ АГРОБІЗНЕСІ 6.1. Завдання міжнародного стратегічного менеджменту. 6.2. Стратегічні альтернативи міжнародного бізнесу. 6.3. Розробка міжнародних стратегій.	8	8
ЗМ.2. МІЖНАРОДНА АГРОПРОДОВОЛЬЧА СИСТЕМА ТА РЕГІОНАЛЬНА СТРУКТУРА МІЖНАРОДНОГО АГРОБІЗНЕСУ			
7.	7. ПРОДОВОЛЬЧА ПРОБЛЕМА В СУЧASNOMU СВІTІ 7.1. Основні тенденції виробництва продовольства в різних регіонах світу.	8	8

	7.2. Концептуальне визначення продовольчої проблеми. 7.3. Цілі продовольчої та сільськогосподарської організації ООН — ФАО та інших міжнародних організацій. 7.4. Система управління світовим аграрним виробництвом.		
8.	8. МЕТОДИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ 8.1. Резерви підвищення продуктивності агросектора. 8.2. Тенденції науково-технічного прогресу в аграрному бізнесі. 8.3. Біологічні резерви збільшення продовольчих ресурсів.	10	10
9.	9. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ 9.1. Товарна структура виробництва і торгівлі аграрної продукції. 9.2. Основні напрями експорту і імпорту аграрної продукції. 9.3. Глобалізація аграрних ринків. 9.4. Україна на світових аграрних ринках.	10	10
10.	10. АГРОБІЗНЕС У НАЙБІЛШ РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ 10.1. Організаційні форми агробізнесу США. 10.2. Аграрне виробництво Канади. 10.3. Агробізнес Ізраїлю.	10	10
11.	11. СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄС 11.1. Еволюція САП ЄС. 11.2. Механізм функціонування САП ЄС. 11.3. Фінансування спільної аграрної політики ЄС.	10	10
12.	12. МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТООРИЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ПОЛЬЩІ 12.1. Політика розвитку фермерських господарств. 12.2. Управління та ресурси аграрного сектору. 12.3. Інструменти регулювання агробізнесу Польщі.	8	8
13.	13. АГРОБІЗНЕС УКРАЇНИ 13.1. Рослинництво. 13.2. Тваринництва. 13.3. Переробна промисловість 13.4. Інфраструктура та послуги. 13.5. Фінанси.	8	8
14.	14. АГРАРНИЙ БІЗНЕС В КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ 14.1. Агробізнес в країнах Африки 14.2. Аграрне виробництво у країнах Близького Сходу. 14.3. Агробізнес країн Південної та Південно-Східної Азії.	8	8
Разом		120	120

Система оцінювання та вимоги

Здобувача вищої освіти слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Максимально/мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60/36 та максимально/мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені – 40/24.

Накопичення рейтингових балів з навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Min/ max кількість балів
Семестрове оцінювання: <ul style="list-style-type: none"> - присутність на заняттях (при пропусках занять з проміжних дисциплін допускається відпрацювання пройденого матеріалу) – за кожне відвідування 1 бал; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного роботи в межах дисципліни (оценка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді) – за кожну презентацію максимум – 7 балів; - усне опитування – за 1 заняття 1 бал - модульні контрольні роботи – максимум 14 балів 	24/40
Самостійна індивідуальна робота	12/20
Залік	24/40
Максимальна кількість балів	100
Додаткова оцінка Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у конкурсах наукових робіт за спеціальністю, предметних олімпіадах	15

Система оцінювання сформованих компетентностей у ЗВО враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної і індивідуальної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів ВО здійснюється за накопичувальною 100-балльною системою.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

Результати навчання

Шифр	Результат навчання
ПРН 3	Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

ПРН 9	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері аграрних наук та продовольства.
ПРН 10	Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.
ПРН 11	Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.

6. Пререквізити

Аналітичне мислення, творчий підхід до вирішення проблеми, ініціативність, теоретичні та практичні знання, здобуті в ході вивчення інших дисциплін.

7. Політики дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Ліквідація заборгованості відбувається протягом одного тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10%. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання заліку (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність вихідних даних щодо джерел використаної інформації і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрой дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, тестування за допомогою Google-form).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за активність на яких нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із гарантом ОІІ.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті дуже стисло, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання домашніх навчально-дослідних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Лекційні заняття проводяться в аудиторіях, обладнаних мультимедійними засобами, телевізорами, комп'ютерами, фліпчартами і передбачають використання викладачем мультимедійних презентацій, а також програмного забезпечення, необхідного для опрацювання аналітичної інформації про перебіг глобальних економічних процесів.

9. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Babok Guide: Global Standard for Business Analysis – IIBA, International Institute of Business Analysis. 2020. URL: <https://www.iiba.org/standards-and-resources/babok/>

2. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / І.В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимиров. – К.: ЦУЛ – 2019. – 256 с.
3. Баронін А. С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій / А. С. Баронін. — К.: Вид. Паливода А.В., 2005. — 128 с.
4. Гіл Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / В.Л. Чарлз Гіл; пер. з англ. А. Олійник, Р.Ткачук. – К.: Основи, 2006. – 856 с.
5. Задоя А.О. Міжнародна економіка: навч. посіб. / А.О. Задоя. – К.: ЦУЛ – 2019. – 416 с.
6. Іващук І.О. Зовнішньоторговельні інтереси країн Європи / І.О. Іващук, К.З. Возьний, А.А. Вірковська. – К.: ЦУЛ – 2019. – 280 с.
7. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Видання 6-те, перероблене / Ю.Г. Козак, О.О. Сукач, Д.М. Бурлаченко. – К.: ЦУЛ – 2020. – 268 с.
8. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Видання 6-те, перероблене / Ю.Г. Козак, О.О. Сукач, Д.М. Бурлаченко Д. М. – К.: ЦУЛ – 2020. – 268 с.
9. Козак Ю. Г. Світова економіка: навчальний посібник / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ - 2019. – 326 с.
10. Кучеренко Д.Г. Україна і світ: Навч. посіб. / Д.Г. Кучеренко, О.В. Мартинюк, В.С. Сахаров. – К.: ЦУЛ – 2020. – 416 с.
11. Литвиненко Н. П. Методи та моделі прийняття рішень у міжнародному бізнесі. / Н.П. Литвиненко, Т. О. Терещенко. – К.: ЦУЛ – 2020. – 336 с.
12. Майєр Дж. Міжнародне середовище бізнесу / Дж. Майєр, Д. Олеснєвич; пер. з англ. – К.: Либіль, 2002. – 703 с.
13. Муковський І. Т. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навчальний посібник / І. Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко. – К.: Кондор, 2018. – 224 с.

Допоміжна

1. Chait, J. (2020). What Is Agribusiness? Available at: <https://www.thebalancesmb.com/what-is-agribusiness-2538209>
2. Hamilton, S. (2016). Revisiting the History of Agribusiness. *Business History Review*, 90 (3), 541–545. doi: <http://doi.org/10.1017/s000768051600074x>
3. Zinchuk, T., Kutsmus, N., Kovalchuk, O., Dankevych, V., Usiuk, T. (2017). Institutional Transformation of Ukraine's Agricultural Sector. *Review of Economic Perspectives*, 17 (1), 57–80. doi: <http://doi.org/10.1515/revecp-2017-0003>
4. Zylbersztajn, D. (2017). Agribusiness systems analysis: origin, evolution and research perspectives. *Revista de Administração*, 52 (1), 114–117. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0080210716307531?via%3Dihub>
5. Антошкін В. К. Соціальна відповідальність суб'єктів агробізнесу: фінансове забезпечення та світовий досвід / В. К. Антошкін // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2020. - № 2. - С. 13–22.
6. Бондаренко О. В. Щодо формування стратегії управління експортними ризиками в агробізнесі / О. В. Бондаренко // Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія". - 2021. - Т. 27. - С. 200-210.
7. Герасименко Ю. С. Стратегічні напрями формування механізму державного стимулювання розвитку екологічно орієнтованого агробізнесу / Ю. С. Герасименко, В. О. Велісва, Р. М. Останенко // Проблеми економіки. - 2020. - № 4. - С. 364-375.
8. Гудзь Ю. Ф. Особливості фінансового аналізу малих переробних підприємств

- агробізнесу з метою запобігання загрози їх банкрутства / Ю. Ф. Гудзь, М. О. Юнацький, І. В. Шаповалова // Торгівля і ринок України. - 2020. - № 1. - С. 26-38.
9. Захаров І. К. Визначна роль конкуренто-спроможності та управління ресурсами в діяльності підприємств агробізнесу / І. К. Захаров, Б. В. Шарко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 2. - С. 277-286.
 10. Корнієнко Г. С. Класифікація правовідносин у сфері агробізнесу / Г. С. Корнієнко // ScienceRise. Juridical Science. - 2020. - № 2. - С. 30-34.
 11. Кропивко М. Ф. Управління інвестиційними процесами в агробізнесі: соціальний ефект / М. Ф. Кропивко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 4(2). - С. 3-16.
 12. Лобода О. М. Використання експертних оцінок для визначення пріоритетних напрямів впровадження цифрових технологій в агробізнесі / О. М. Лобода, Н. Д. Худік // Агросвіт. - 2021. - № 4. - С. 38-44.
 13. Лупенко Ю. О. Моделювання кредитної системи в умовах взаємодії банківського сектора з мікрофінансовими організаціями для фінансової підтримки агробізнесу / Ю. О. Лупенко, С. В. Андрос // Облік і фінанси. - 2020. - № 2. - С. 74-80.
 14. Ляшенко Р. В. Застосування інновацій під час формування системного менеджменту в агробізнесі / Р. В. Ляшенко // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 1. - С. 141-146.
 15. Недільська Л. В. Діджиталізація агробізнесу: тенденції та джерела фінансування / Л. В. Недільська, Д. О. Оленюк // Наукові горизонти. - 2020. - № 6. - С. 26-32.
 16. Орехова Т. В. Міжнародний маркетинг та фінанси для розвитку бізнесу / Т. В. Орехова // Економіка України. - 2019. - № 3. - С. 88-91.
 17. Пономарьова М. С. Організаційно-економічні умови забезпечення конкурентоспроможності та інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств агробізнесу / М. С. Пономарьова, О. О. Дубинська // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 1. - С. 141-151.
 18. Разінькова М. Ю. Міжнародний розвиток бізнесу: проблеми та шляхи їх вирішення / М. Ю. Разінькова // Економічний простір. - 2019. - № 151. - С. 91-100.
 19. Русак О. П. Аналіз розвитку агробізнесу в контексті формування територіального маркетингу / О. П. Русак, Т. М. Паламарчук // Наукові горизонти. - 2020. - № 3. - С. 34-43.
 20. Сідненко М. В. Міжнародний офшорний бізнес: принципи ведення та світовий досвід для України / М. В. Сідненко, М. І. Попович. // Ефективна економіка. - 2018. - № 5.
 21. Хмелевський О. В. Глобалізація міжнародного економічного середовища за впливом на міжнародний бізнес транснаціональних корпорацій / О. В. Хмелевський, Н. О. Керницька // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 3(1). - С. 235-239.

Інформаційні ресурси

1. www.bank.gov.ua – офіційний сайт Національного банку України
2. <http://www.fao.org/home/en/> – офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організація ООН
3. www.ilo.org – офіційний сайт Міжнародної організації праці (МОП)
4. www.imf.org – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду (МВФ)
5. www.iom.int – офіційний сайт Міжнародної організації міграції (МОМ)
6. www.me.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку, торгівлі і сільського господарства України

7. www.ukrstat.gov.ua - офіційний сайт Державної служби статистики
8. www.un.org – офіційний сайт Організації об’єднаних націй (ООН)
9. www.unctad.org - офіційний сайт Конференції ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)
10. www.wb.org - офіційний сайт Світового Банку (СБ)
11. www.wipo.int - офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ)
12. www.wto.org - офіційний сайт Світової Організації Торгівлі (СОТ)

Викладач

 Олександр КОВАЛЬЧУК

Гарант освітньої програми

 Сергій ЖУРАВЕЛЬ

Декан факультету

 Олександр САЮОК

Силабус затверджений на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції, протокол № 1 від 26 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

 Тетяна ЗІНЧУК

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією агрономічного факультету, протокол № 1 від 01 вересня 2021 р.

Голова НМК факультету

 Тетяна КЛІМЕНКО